

De Hervormde Gemeente te Rijssen

behorend bij de

Protestantse Kerk in Nederland

Inhoudsopgave

<u>DE PLAATS VAN ONZE GEMEENTE BINNEN DE LANDELIJKE KERK</u>	<u>4</u>
<u>1.1 DE LANDELIJKE KERK</u>	<u>4</u>
<u>1.2 KORTE SCHETS VAN DE GESCHIEDENIS VAN DE NEDERLANDSE HERVORMDE KERK</u>	<u>4</u>
<u>1.3 DE STRUCTUUR VAN DE LANDELIJKE KERK PKN</u>	<u>4</u>
<u>2 REGELGEVING RONDOM EEN KERKELIJKE GEMEENTE</u>	<u>6</u>
<u>2.1 UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS</u>	<u>6</u>
<u>2.2 EUROPEES VERDRAG VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS</u>	<u>6</u>
<u>2.3 NEDERLANDSE GRONDWET</u>	<u>6</u>
<u>2.4 WET OP DE KERKGENOOTSCHAPPEN</u>	<u>6</u>
<u>2.5 BURGERLIJK WETBOEK (BW)</u>	<u>6</u>
<u>2.6 FINANCIËLE REGELGEVING</u>	<u>6</u>
<u>2.7 KERKELIJKE REGELGEVING</u>	<u>7</u>
<u>3 SCHETS VAN DE HERVORMDE GEMEENTE TE RIJSSEN</u>	<u>9</u>
<u>3.1 DE PLAATS VAN DE HERVORMDE GEMEENTE</u>	<u>9</u>
<u>3.2 DE STRUCTUUR VAN DE HERVORMDE GEMEENTE TE RIJSSEN</u>	<u>9</u>
<u>3.3 DE ORGANEN EN COMMISSIES BINNEN DE HERVORMDE GEMEENTE</u>	<u>9</u>
<u>3.4 MINISTERIE VAN PREDIKANTEN</u>	<u>10</u>
<u>3.5 STICHTINGEN</u>	<u>10</u>
<u>3.6 KERKELIJKE BEZITTINGEN</u>	<u>11</u>
<u>3.7 BEZITTINGEN MET MONUMENTENSTATUS</u>	<u>11</u>
<u>3.8 VERENIGINGEN</u>	<u>12</u>
<u>3.9 KOREN 12</u>	
<u>3.10 CHRISTELIJK ONDERWIJS</u>	<u>12</u>
<u>3.11 ONS KERKBLAD</u>	<u>12</u>
<u>3.12 WEBSITE HERVORMDE GEMEENTE TE RIJSSEN</u>	<u>12</u>
<u>3.13 GIDS HERVORMDE GEMEENTE TE RIJSSEN</u>	<u>12</u>
<u>4 WIE IS EN WAT DOET HET CVK?</u>	<u>13</u>
<u>4.1 HET COLLEGE VAN KERKRENTMEESTERS (CvK)</u>	<u>13</u>
<u>4.2 DE TAAK VAN HET COLLEGE VAN KERKRENTMEESTERS</u>	<u>13</u>
<u>5 LEDENADMINISTRATIE</u>	<u>16</u>
<u>5.1 PLICHT TOT BIJHOUDEN VAN LEDENREGISTERS</u>	<u>16</u>
<u>5.2 REGISTRATIE VAN GEMEENTELEDEN</u>	<u>16</u>
<u>5.3 WAAROM WORDT GEREgistREERD?</u>	<u>16</u>
<u>5.4 DE LEDEN VAN DE GEMEENTE</u>	<u>16</u>
<u>5.5 WIE IS BELAST MET DE REGISTRATIE VAN LEDEN VAN DE GEMEENTE?</u>	<u>17</u>
<u>5.5.1 DELEGEREN REGISTRATIEPLICHT AAN HET CvK</u>	<u>17</u>
<u>5.6 WIE IS VERANTWOORDELIJK VOOR DE REGISTERS VAN DE GEMEENTE?</u>	<u>17</u>
<u>5.7 REGISTERS VAN DE GEMEENTE</u>	<u>18</u>
<u>5.8 UITSCHRIJVING UIT DE REGISTERS</u>	<u>18</u>
<u>5.9 INZAGERECHT VAN GEMEENTELID IN DE GEREgistREERDE INFORMATIE</u>	<u>19</u>
<u>5.10 VERSTREKKING VAN GEGEVENS UIT REGISTERS AAN DERDEN</u>	<u>19</u>
<u>5.11 REGISTER VAN LEDEN, DIE NIET INGESCHREVEN WILLEN STAAN BIJ DE PKN</u>	<u>19</u>
<u>6 ARCHIEFBEHEER</u>	<u>20</u>
<u>6.1 ALGEMEEN</u>	<u>20</u>
<u>6.2 WELKE ARCHIEVEN HEEFT EEN PLAATSELIJKE GEMEENTE?</u>	<u>20</u>

<u>6.3 DE SCRIBA E.D. ALS ARCHIEFVORMER</u>	<u>20</u>
<u>6.4 DE ARCHIEFBEHEERDER</u>	<u>20</u>
<u>6.5 WAAROM MOETEN DE ARCHIEVEN GOED BEWAARD WORDEN?</u>	<u>21</u>
<u>6.6 BENOEMING EN TAKEN VAN EEN ARCHIEFBEHEERDER (M/V)</u>	<u>21</u>
<u>6.7 BEWAREN OF VERNIETIGEN?</u>	<u>21</u>
<u>6.8 WIJZE VAN BEWAREN</u>	<u>21</u>
<u>6.9 OPENBAARHEID VAN KERKELIJKE GEGEVENS</u>	<u>22</u>

De plaats van onze gemeente binnen de landelijke kerk

1.1 De landelijke kerk

De Hervormde gemeente te Rijssen is een van de vele kerkelijke gemeenten, die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). De PKN is de nieuwe naam van drie gefuseerde kerkelijke organisaties, t.w.: de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden. Het besluit tot fusie is genomen op 12 december 2003. Effectuering van dit besluit vond plaats per 1 mei 2004. Tot 1 mei 2009 hebben de afzonderlijke Gereformeerde Kerken in Nederland nog de optie om zich niet aan dit fusiebesluit te conformeren. Dit is het gevolg van het feit dat iedere plaatselijke Gereformeerde Kerk in Nederland het hoogste beslissingsorgaan is.

1.2 Korte schets van de geschiedenis van de Nederlandse Hervormde Kerk

Tot het begin van de 16^e eeuw was de grootste groep van Christenen Rooms Katholiek. Met het deponeren van de “95 thesen” door Maarten Luther in 1517 te Heidelberg komt de kerkelijke hervorming op gang. Dit moment wordt gezien als de scheiding met de Rooms Katholieke kerk. In de jaren daarna begint Maarten Luther met het vertalen van de bijbel in de Duitse taal. Met name door Johannes Calvijn wordt de herziene leer breed in Nederland verkondigd. In de herziene leer worden met name het persoonlijk geloof en de eigen verantwoordelijkheid van de gelovige benadrukt. In de jaren 1618 – 1619 wordt de Protestantse Synode te Dordrecht gehouden. Hier wordt middels de 5 punten, de zg. Dordtse leerregels, stelling genomen tegen de Remonstranten.

Op deze synode werd ook besloten om de tot dan toe in het Latijn geschreven middeleeuwse kerkbijbel, de Vulgata, te vertalen naar een bijbel in de Nederlandse taal. Hiervoor werd de Joodse bijbel (Tenach), te beschouwen als de boeken opgenomen in het Oude Testament, welke grotendeels in het Hebreeuws en sommige delen in het Aramees waren geschreven, als bron gebruikt. De Tenach is 250 jaar na Chr. vertaald in het Grieks (Septuagint). Het Nieuwe Testament is direct in het Grieks vastgelegd. De Nederlandse vertaling, welke in 1637 gereed is gekomen en nu nog steeds wordt gelezen, wordt de Statenvertaling genoemd.

Tot 1816 werd de Protestantse kerk aangeduid als de Nederduitse Hervormde Kerk. In 1816 werd door Koning Willem I bij Koninklijk Besluit een algemeen reglement voor het bestuur van de Hervormde Kerk aangenomen. Vanaf 1816 werd de benaming Nederlands Hervormde Kerk. In 1848 werd officieel geregeld dat er een duidelijke scheiding moest zijn tussen staat en kerk. In 1853 werd een wet aangenomen die in regelgeving voorzorg voor het toezicht op de onderscheidende kerkgenootschappen. Middels deze wet en latere (aanvullende) wetgeving vallen bestaande (of nieuw op te richten) kerkgenootschappen onder de jurisdictie van de landelijke wet.

Vanaf 1816 hebben vanuit de Nederlandse Hervormde Kerk meerdere groepen gemeenteleden zich losgemaakt uit deze Kerk. Al in 1834 ontstaat de Christelijk Gereformeerde Kerk in Nederland. Een halve eeuw later, in 1886, volgt een 2^e grote groep verontrusten (Doleantie). Zij noemden zichzelf de Nederduits Gereformeerde Kerk. Deze laatste groep zijn in 1892 met een deel van de Christelijk Gereformeerde Kerk in Nederland een fusie aangegaan. Vanaf dat moment ontstond de Gereformeerde Kerken in Nederland. Het laatste belangrijke kerkelijke jaartal is 1951. In dat jaar is de Hervormde Kerk herzien. Via het “Samen op Weg” proces is de huidige nieuwe kerkelijke organisatie PKN tot stand gekomen.

1.3 De structuur van de landelijke kerk PKN

De structuur van de kerkelijke organisatie PKN is te typeren als een organisatie, die opgebouwd is vanuit het grondvlak: de gemeenteleden. Vanuit de gemeente worden de andere kerkelijke geledingen gevormd. De gemeenteleden vormen tezamen een kerkelijke gemeente, die bestuurd wordt door een kerkenraad. De meest voorkomende gemeenten binnen de PKN zijn voortzettingen van de oude Nederlandse Hervormde Kerk gemeenten, de Gereformeerde Kerken en de Evangelisch-Lutherse gemeenten. Gemeenten, die zich lokaal hebben verenigd,

worden als protestantse gemeenten betiteld. De leiding van een gemeente berust bij de ambtelijke vergadering, de kerkenraad. De aan de gemeente verbonden predikant maakt deel uit van de ambtelijke vergadering. Voor een aantal specifiek benoemde zaken behoort de gemeente gekend te zijn voordat definitieve besluiten kunnen worden genomen. Begin 2007 kent de PKN nog zo'n 2,3 miljoen leden in 2000 gemeenten.

Vergaderingen op een ander (hoger) niveau worden niet betiteld als een ambtelijke vergadering, maar worden aangeduid als een meerdere vergadering.

Binnen een regio vaardigen de aldaar gevestigde gemeenten ieder twee afgevaardigden af naar de meerdere vergadering, de classis. Zij vormen een belangrijke schakel tussen de afzonderlijke gemeenten en de landelijke kerk. In hun besluitvorming handelen de leden van de classis zonder last of ruggespraak. Naar beide richtingen toe is de classis het communicatiekanaal om zaken onder de aandacht te brengen. Vanaf 1 mei 2009 zullen er nog 75 classis bestaan. Per classis wordt twee leden afgevaardigd naar de algemene classicale vergadering (ACV). Bij deze vergadering berusten een aantal taken op het gebied van aansturing van provinciale dienstenorganisaties, het toezicht en het opzicht. Het delegeren van deze taken is gebeurd door de Kleine Synode (orgaan van de Generale Synode). De algemene classicale vergadering zorgt ervoor dat per kerkprovincie (9) de hierna genoemde colleges en het dienstencentrum gevormd zijn en geeft ook aan hoe de verhouding van de ambten in de tijd binnen zo'n college zijn ingevuld. In de Kerkorde wordt ook gesproken over een regionaal verband. Hiermee wordt bedoeld de ACV. Net als de AK is de ACV te betitelen als een "Eigen gestalte".

De classis laat zich bijstaan door de volgende colleges:

1. Regionaal college voor de visitatie
2. Regionaal college voor het opzicht
3. Regionaal college voor behandeling van beheerszaken (RCBB)
4. Regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

In de hoogste meerdere vergadering van de kerkelijke organisatie, de Generale Synode (GS), nemen afgevaardigden van de classis zitting. De taak van de GS is het leiding geven aan het leven en werken van de kerk. Daarbij wordt de plaats in de samenleving mede in ogenschouw genomen. Tot haar werkgebied behoort ook het scheppen van voorwaarden en maken van richtlijnen voor het werken in en het leiden van de gemeenten. De totstandkoming van grondbeginselen van de PKN vindt zijn weerslag in de Kerkorde. Daarnaast stelt de GS Generale Regelingen op omtrent diverse specifieke deelgebieden.

Voorts kent de GS dezelfde colleges als die verwoord staan bij de classis; bij GS aangeduid als Generaal college.

Zoals eerder genoemd maakt de PKN gebruik van dienstencentra. Op dit moment bestaat er naast het Protestants Landelijk Dienstencentrum (PLD) nog negen provinciale centra. (Eind 2007 worden deze centra bij het PLD te Utrecht ingeschoven). Aangestuurd vanuit de algemene classicale vergadering zijn de dienstencentra belast met de uitvoeringswerkzaamheden op het gebied van:

- ondersteuning naar alle kerkelijke geledingen toe m.b.t. toerusting, werkmateriaal en informatie;
- belast met de zorg van de Kerkorde en regelingen;
- juridische zaken;
- algemene communicatie.

2 Regelgeving rondom een kerkelijke gemeente

De regelgeving rondom de diverse godsdiensten is vastgelegd in diverse verklaringen dan wel de nationale wetgeving. De kerkelijke regelgeving voor de PKN is verwoord in de Kerkorde van de PKN met daarbij behorend meerdere ordinanties. Hieronder een korte samenvatting.

2.1 Universele verklaring van de rechten van de mens

In artikel 18 van deze mondiale verklaring staat geregeld dat ieder mens het recht van vrijheid heeft in het belijden van zijn of haar godsdienst.

2.2 Europees verdrag voor de rechten van de mens

In deze Europese wet van 1950 is in artikel 9 de vrijheid van godsdienst voor ieder mens geregeld.

2.3 Nederlandse grondwet

In artikel 6 van de Grondwet staat dat een ieder het recht heeft zijn of haar godsdienst of levensovertuiging, individueel of gemeenschappelijk met anderen, vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid jegens de wet.

2.4 Wet op de kerkgenootschappen

Vanuit het koninklijk besluit in 1816 voor een algemeen reglement voor het bestuur van de Hervormde Kerk werd in 1853 een wet aangenomen die in regelgeving voorzorg voor het toezicht op de onderscheidende kerkgenootschappen. Door deze wet en latere (aanvullende) wetgeving vallen bestaande (of nieuw op te richten) kerkgenootschappen onder de jurisdictie van de nationale wetgeving.

2.5 Burgerlijk Wetboek (BW)

Over de juridische status van een kerkgenootschap staat in Boek 2 van BW: Rechtspersonen één artikel opgenomen welke zeer essentieel is. In artikel 2, lid 2 staat dat een kerkelijke gemeente, dan wel haar zelfstandige onderdelen en/of lichamen van de gemeente, rechtspersoonlijkheid heeft c.q. hebben. Veel bepalingen in Boek 2 BW zijn ook van toepassing voor een kerkelijke gemeente. Kerkelijke organisaties mogen geregeerd worden door een eigen statuut, voor zover dit statuut niet strijdig is met de wet (artikel BW2: 2, lid 2). Een rechtspersoon mag rechtshandelingen verrichten, overeenkomstig de artikelen van het BW.

2.6 Financiële regelgeving

In Boek 2 van het BW staan met name regelgeving omtrent de inrichting en presentatie van de te publiceren stukken. Naast deze regels omtrent waarderingsgrondslagen en inrichtingseisen van de jaarstukken geeft artikel XIII van de Kerkorde in samenhang met Ordinantie 11 van de Kerkorde nadere regels omtrent de werkgebieden van het College van Kerkrentmeesters en het College van Diakenen. In deze ordinantie staat specifieke regelgeving vermeld omtrent de verantwoordelijkheden van collegeleden naar niet kerkelijke derden toe (rechtsvertegenwoordiging), de verantwoordingsplicht binnen de gemeente (kerkenraad) en de procedures richting de hogere kerkelijke organen, voor zover dit vermogensrechtelijke zaken betreffen. In de Kerkorde zijn geen regels opgenomen omtrent een uniform inrichtingssysteem van de financiële administratie (grootboekrekeningschema) en de modellen voor te overleggen begrotingen en rekeningen. De Generale Synode heeft deze materie doorgeschoven naar haar formele orgaan, de Kleine Synode. Deze heeft beslissingsbevoegdheid in deze. De financiële afdeling hiervan heeft het rekeningschema en modellen opgesteld. Het model voor de Rekening wordt toegepast met ingang van het verslagjaar 2005 en het model Begroting wordt gebruikt vanaf de begroting voor 2006.

2.7 Kerkelijke regelgeving

Kerkorde, ordinanties en generale regelingen

Na een ruime periode van vooroverleg tussen de drie kerkelijke organisaties is de Kerkorde voor de PKN tot stand gekomen, die feitelijk van kracht is geworden met ingang van 1 mei 2004. In de Kerkorde van de PKN wordt in 19 artikelen weergegeven hoe het leven en werken van de kerk, zowel qua structuur als op het gebied van geloofsinvulling, het opzicht en pastoraat, wordt vormgegeven. Gelijktijdig met de Kerkorde zijn 14 ordinanties tot stand gekomen, die een nadere invulling geven van de bepalingen in de Kerkorde.

De 14 ordinanties zijn:

1. Het belijden
2. De gemeenten
3. Het ambt en de andere diensten
4. De ambtelijke vergaderingen
5. De eredienst
6. De Heilige Doop
7. Het Heilig Avondmaal
8. De missionaire, diaconale en pastorale arbeid van de gemeente
9. De geestelijke vorming
10. Het opzicht
11. De vermogensrechtelijke aangelegenheden
12. De behandeling van bezwaren en geschillen
13. Opleiding en vorming van predikanten
14. Het leven en werken van de kerk in oecumenisch perspectief

Zeer specifieke regels zijn opgenomen in de Generale Regelingen. Op dit moment bestaan er 14 Generale Regelingen. Het betreffen o.a. nadere uitwerkingen van regels, die betrekking hebben op de personen die werkzaam zijn binnen de gemeente, zoals de predikant, kerkelijk werker, organist, kosters en administratief personeel. De bepalingen in deze regelingen worden frequent aangepast aan de geldende afspraken op het gebied van salarisonderhandelingen en uitkomsten van fiscale wetgeving.

Beleidsplan (centraal en wijk)

Het beleidsplan is een uitwerking van de Kerkorde, maar dan op gemeentelijk niveau. Een en ander is ook verwoord in de Kerkorde. In ordinantie 4, artikel 7, lid 1 staat dat een gemeente een beleidsplan dient op te stellen. Dit beleidsplan, welke in samenspraak met het College van Kerkrentmeesters en College van Diakenen tot stand is gekomen, wordt voorgelegd aan de gemeente. Na de gemeente gekend en gehoord te hebben stelt de kerkenraad van de gemeente het beleidsplan vast. De Kerkorde geeft aan dat dit beleidsplan regelmatig dient te worden getoetst aan de werkelijkheid binnen de gemeente. Voor gemeenten, die uit meerdere wijkgemeenten bestaan, geldt dat zij naast een centraal beleidsplan ook beleidsplannen per wijk dienen op te stellen. Laatstgenoemde plannen liggen onder de verantwoordelijkheid van de betreffende wijk. In het beleidsplan is een bepaling opgenomen dat de ambten in onze gemeente zijn uitsluitend opengesteld voor mannelijke, belijdende leden.

Plaatselijke regeling (centraal en wijk)

Zoals het beleidsplan een afspiegeling van de Kerkorde is, is de plaatselijke regeling een uitloei van de ordinanties, maar dan op gemeentelijk niveau. Iedere gemeente heeft de mogelijkheid om bepaalde zaken die men als gemeente niet wil toelaten uit te sluiten. Deze zaken worden dan uitdrukkelijk genoemd in de plaatselijke regelingen. De bepaalde zaken hebben veelal betrekking op het sluiten van een kerkelijk huwelijk tussen personen van hetzelfde geslacht, wie gerechtigd is tot deelname aan het Heilig Avondmaal. Gemeenten, die daartegen bezwaar maken, hebben de Verklaring van Gereformeerd Belijden onderschreven. Deze verklaring is bij de totstandkoming van de Kerkorde als een aanvulling op de nadere invulling van de Kerkorde geaccepteerd. Voor gemeenten, die uit meerdere wijkgemeenten bestaan, geldt dat zij naast een centrale plaatselijke regeling ook plaatselijke regelingen per

wijk dienen op te stellen. Laatstgenoemde regelingen vallen onder de verantwoordelijkheid van de betreffende wijk.

Werkplannen (centraal)

Bij het uitwerken van het beleidsplan naar een concrete invulling wordt gebruik gemaakt van werkplannen. Op centraal niveau worden per onderdeel van het beleidsplan stappen geformuleerd waardoor het beleid daadwerkelijk leidt tot de vastgestelde doelen. Na instemming van de wijkkerkenraden worden de uitkomsten verwoord in de plaatselijke regelingen.

3 Schets van de Hervormde gemeente te Rijssen

3.1 De plaats van de Hervormde gemeente

Voor veel gemeenten in Nederland blijkt dat de grenzen van de burgerlijke gemeente niet overeenkomen met de grenzen van de kerkelijke gemeente.

De PKN voor de gemeente Rijssen-Holten (deel Rijssen) omvat de Hervormde gemeente te Rijssen, de Gereformeerde Kerk te Rijssen “Ontmoetingskerk” en de Protestantse gemeente te Rijssen “Open Hof”.

De Hervormde gemeente te Rijssen omvat de gemeente Rijssen-Holten (deel Rijssen) en de buurtschappen Elsen, Notter, Rectum en Zuna. De Hervormde gemeente te Rijssen valt onder de classis Almelo. De Hervormde gemeente te Holten valt onder de classis Deventer.

De Hervormde gemeente te Rijssen is onderverdeeld in 6 wijken. Elke wijk heeft een eigen wijkkerkenraad en een predikant. Afvaardigingen van de wijkkerkenraden vormen tezamen de Algemene Kerkenraad (AK). De gemeente bestaat uit belijdende leden, doopleden, geboortelieden en meegeregistreerde leden. Op dit moment (situatie per 1-1-2007) omvat de Hervormde gemeente te Rijssen ruim 9.400 leden.

Met de bij de PKN gemeenten binnen Rijssen wordt jaarlijks een ontmoeting op moderameniveau (AK) gehouden waarbij informatie uitgewisseld wordt. Met de PKN gemeenten te Holten is vanuit de Diaconieën van de PKN gemeenten te Rijssen contact.

Tussen de Hervormde gemeenten te Rijssen, Wierden en Enter zijn afspraken gemaakt omtrent het elkaar bijstaan in tijden dat een predikantsplaats in een van deze Hervormde (wijk)gemeente vacant wordt (bijstand in consulentschap).

3.2 De structuur van de Hervormde gemeente te Rijssen

Iedere wijkkerkenraad heeft zijn eigen verantwoordelijkheid jegens de in de wijk wonende gemeenteleden. De stemgerechtigde leden van deze wijk kiezen uit hun midden een wijkkerkenraad. De wijkkerkenraad heeft in deze ook de hoogste beslissingsbevoegdheid met betrekking tot de zaken in die wijkgemeente. Aan iedere wijk is een predikant verbonden. Zij vormen samen de ambtelijke vergadering. In de huidige structuur zijn alle 6 wijken overeengekomen dat vooraf vastgelegde zaken op centraal niveau worden vastgesteld.

Elke wijk neemt via haar vertegenwoordiging op centraal niveau zitting in de AK. De AK is geen meerdere vergadering, maar is te typeren als een “Eigen gestalte” van de ambtelijke vergadering. Per wijk bestaat de afvaardiging uit een predikant, een ouderling, een ouderling-kerkrentmeester en een diaken. Zowel de wijkkerkenraad als de AK kiest uit haar midden een klein bestuur, het moderamen. Voor de wijkkerkenraad bestaat deze uit een predikant, een ouderling, een ouderling-kerkrentmeester en een diaken. Het moderamen van de AK wordt gevormd door een predikant (afgevaardigde namens ministerie van predikanten), de voorzitter van het College van Diakenen, de voorzitter van het College van Kerkrentmeesters en een afgevaardigde per wijk (niet predikant). Uit hun midden worden de functies preses, scribea en secundus ingevuld.

3.3 De organen en commissies binnen de Hervormde gemeente

Zoals de ordinanties voorschrijven, wordt de AK bijgestaan door de Colleges van Diakenen en Kerkrentmeesters. Zij hebben ieder een eigen werkterrein binnen de gemeente en zijn belast met het behartigen van de vermogensrechtelijke zaken. Beide colleges vertegenwoordigen de gemeente naar buiten toe voor rechtshandelingen. Een van de centraal geregelde zaken betreft de keuze van een te benoemen predikant (hierbij doet de wijkkerkenraad een voordracht). Op centraal niveau worden ook de afzonderlijke begrotingen van de Diaconie en van de Kerkrentmeesters goedgekeurd. Dit geldt evenzeer voor de Rekeningen van de twee colleges en het collecterooster.

Onder de rechtstreeks leiding van de AK vallen de organen van bijstand:

- de Centrale Catechese Commissie (CCC)
- de Commissie missionair gemeentezijn
- de Centrale Evangelisatie Commissie (CEC)
 - Dabarwerk
 - Alpha en Youth Alpha
 - Emmaüs en Jeugd Emmaüs
 - Godsdienstonderwijs openbare basisscholen te Rijssen
- de Commissie aangepaste diensten
- de Zendingscommissie
- de Koor- en concertcommissie
- de Zondagschool
- de Redactiecommissie van het kerkblad
- de Onderwijscommissie (OC)
- de Commissie kinderoppas- en luisterdiensten de Websitecommissie
- de Centrale BeleidsCommissie (CBC)

Het jeugdwerk in de Hervormde gemeente te Rijssen geschiedde eind 2007 onder de verantwoordelijkheid van de Hervormde Jeugdraad. Dit orgaan van bijstand werd rechtstreeks aangestuurd door de AK. Bij het invullen van de werkzaamheden maakte men gebruik van een jeugdwerkleider. Vanaf 2008 wordt al het jeugdwerk in de Hervormde gemeente ondergebracht in een afzonderlijke stichting: Protestantse Stichting Jeugdwerk Hervormde Gemeente te Rijssen. Deze Stichting is geen verantwoording verschuldigd aan de AK.

Voor nog nader uit te werken zaken, die de gehele gemeente aangaan, maakt de AK veelal gebruik van de CBC. Op dit moment heeft de CBC geen opdrachten van de AK ter uitwerking.

De structuur binnen de gemeente is weer gegeven in een organigram (zie bijlage 1).

3.4 Ministerie van predikanten

De aan de gemeente verbonden predikanten vormen tezamen het ministerie van predikanten. In hun vergaderingen bespreken zij de zaken die de gehele gemeente aangaan. Door hun handelen, voor zover wenselijk is, op elkaar af te stemmen, willen zij bereiken dat de gemeente gediend wordt vanuit een breed ondersteunde visie van de predikanten. De predikant die de voorzitter van het ministerie van predikanten is, is ook lid van het moderamen van de AK.

3.5 Stichtingen

Kerkbestuur Elsen

Sinds 1988 bestaat er een Stichting tot verwerving en instandhouding van een kerkgebouw te Elsen, gemeente Markelo. Deze niet op winst gerichte stichting heeft ten doel het verwerven en onderhouden van een kerkgebouw te Elsen. Tot eind jaren tachtig was dit kerkgebouw eigendom van de gemeente Markelo. Het beheer en toezicht was toevertrouwd aan deze stichting. Zij vormen het kerkbestuur Elsen. De gemeente Markelo heeft vervolgens dit kerkgebouw verkocht aan de Nederlands Hervormde gemeente te Rijssen. Bij overeenkomst is in 1989 besloten door het toenmalige College van Kerkvoogden van de Nederlands Hervormde gemeente te Rijssen dat het dagelijks beheer van het kerkgebouw te Elsen blijft bij het Hervormd kerkbestuur. De invulling en samenstelling van het kerkbestuur wordt geregeerd door de bepalingen in de Stichting.

Stichting vrienden van Eltheto

Deze zelfstandige stichting financiert uitgaven voor ontspanning voor de bewoners van het verzorgingstehuis Eltheto. De inkomsten voor deze niet door de overheid gesubsidieerde

stichting bestaan uit giften en donaties. Bij wijzigingen in het bestuur van de stichting legt het College van Diakenen een voorstel van de te benoemen personen aan bij de AK. De benoeming geschiedt door de AK.

Protestantse Stichting de Bekke

Deze zelfstandige stichting zet zich vanuit haar diaconale betrokkenheid om woonruimte te creëren voor mensen met een zorgvraag. Vooralnog is dit bedoeld voor personen levend in de gemeente Rijssen-Holten. Op dit moment bestaat er een woonfaciliteit de Bekke aan de Wierdensestraat te Rijssen. Als stichting wordt gezocht naar een instantie die de woonruimte wil exploiteren. De bewoners van het complex worden geselecteerd via een zorginstantie. Daarnaast is men bezig om nog meer plannen voor zorg aan andere groepen te concretiseren. De stichting ontvangt zelf geen middelen en heeft geen kosten.

Protestantse Stichting Jeugdwerk Hervormde Gemeente te Rijssen

Deze zelfstandige stichting heeft ten doel kinderen, tieners en jongeren, te bereiken met het Evangelie en het, al dan niet in samenwerking met anderen, organiseren en coördineren van jeugdwerk, jeugdinitiatieven en jeugdactiviteiten op educatief, sociaal en cultureel gebied voor de jeugd in Rijssen, in het bijzonder – doch niet uitsluitend – voor de jeugd behorend tot de Hervormde gemeente te Rijssen. De organisatiestructuur is beschreven op bijlage 1, blad 6.

Stichting Oudheidkamer Riessen

Voor het kerkelijk centrum De Hoeksteen ligt bij de ingang een steen, die in bruikleen is gegeven door de Stichting Oudheidkamer Riessen. Anderzijds beschikte onze gemeente over twee offerkisten. Een ervan staat in de Larkamer in de gang bij het kerkelijk bureau. De ander is in bruikleen gegeven aan de Stichting Oudheidkamer Riessen.

3.6 Kerkelijke bezittingen

Voor al het gemeentelijke werk (o.a. het houden van de erediensten, het verzorgen van andere samenkomsten, het samenkomen in de diverse jeugdclubs en –verenigingen) staan meerdere kerkgebouwen ter beschikking, welke eigendom zijn van de gemeente. Het betreft hier:

De Schildkerk, de Westerkerk, het kerkelijk centrum Sion, De Hoeksteen en het kerkelijk centrum De Ark. Deze kerkgebouwen liggen in de gemeente Rijssen-Holten. Voor de zondagse eredienst staat in het buurtgemeenschap Elsen ook een gebouw ter beschikking. De gemeente bezit zes pastorieën welke zij beschikbaar stelt voor haar predikanten. Tenslotte heeft de gemeente een kosterwoning, welke grenst aan het kerkelijk centrum Sion.

In alle kerkgebouwen bevinden zich orgels. Met uitzondering van de elektronische orgels in het kerkelijk centrum De Ark en in Elsen betreft het hier pijporgels.

Voor het verwerken van alle gegevens omtrent ledenadministratie dan wel de financiële administratie beschikt de gemeente over een verenigingsgebouw, de Larkamer, welke het kerkelijk bureau huisvest en daarnaast nog enkele zaalruimtes heeft.

Voor de dagelijkse werkzaamheden heeft de gemeente de beschikking over twee kleine bedrijfswagens.

3.7 Bezittingen met monumentenstatus

Twee kerkgebouwen hebben de status van monument. De Schildkerk is al sinds 22 december 1971 aangemerkt als een rijksmonument. Het aanwijzen van gebouwen als rijksmonument betekent dat onderhoud aan een rijksmonument gebeurt onder stringente voorwaarden van de Rijksdienst voor monumentenzorg. De gemeente Rijssen-Holten heeft de Westerkerk begin 1997 gerangschikt onder de gemeentelijke monumenten. Voor beide gebouwen geldt dat men aan het uiterlijk of de aard van het gebouw niets mag wijzigen zonder instemming van de rijks- dan wel gemeente-instantie. Voor planmatig onderhoud stelt de overheid gelden beschikbaar als bijdrage in de kosten.

3.8 Verenigingen

In de gemeente zijn meerdere vrouwenverenigingen en een mannenvereniging actief. Al deze verenigingen hebben een eigen bestuur en vallen niet binnen de hiërarchische structuur van de Hervormde gemeente. Verantwoording hebben zij slechts af te leggen aan hun eigen leden. Als gemeente hebben wij afgesproken dat zij geen huur betalen voor het gebruik van kerkelijke ruimtes.

3.9 Koren

Binnen de gemeente zijn ook diverse zangkoren gevormd. Net als bij de verenigingen geldt dat zij niet in een kerkelijke gezagsverhouding met de gemeente staan. Al deze koren hebben een zelfstandig bestuur. Zij hebben alleen verantwoording af te leggen aan hun achterban. Als gemeente hebben wij afgesproken dat zij geen huur hoeven te betalen voor het gebruiken van kerkelijke ruimtes.

3.10 Christelijk onderwijs

Peuterspeelzaal 't Kruimeltje

Meerdere gezinnen van onze gemeente brengen hun kinderen naar de peuterspeelzaal 't Kruimeltje. Deze peuterspeelzaal wordt gedreven in de vorm van een stichting. Het bestuur wordt voor 50% gevormd door hervormden en 50% uit gereformeerde gemeenteleden. Gelet op het niet voorhanden zijn van een geschikte ruimte heeft de Hervormde gemeente te Rijssen in De Hoeksteen ruimte ter beschikking gesteld.

Protestants Christelijk Primair Onderwijs

In de burgerlijke gemeente Rijssen-Holten (deel Rijssen) zijn zeven protestants christelijke basisscholen aanwezig. Veel kinderen van onze Hervormde gemeente volgen het onderwijs op een van deze scholen. Via de Onderwijs Commissie (OC) heeft de Hervormde gemeente haar inbreng om de identiteit van de Protestants Christelijk Primair Onderwijs te waarborgen.

CSG Reggesteijn

De Christelijke Scholen Gemeenschap Reggesteijn leidt kinderen op voor het voortgezet of het hoger onderwijs. In Rijssen is de mogelijkheid om het 4-jarig VMBO traject volledig te doorlopen. Voor het hoger onderwijs (HAVO en hoger) kan men de eerste drie jaren in Rijssen terecht. De laatste schooljaren dient men in Nijverdal te volgen. De genoemde Onderwijs Commissie onderhoudt met CSG Reggesteijn contacten omtrent de inhoud van de letter C voor Christelijk.

3.11 Ons Kerkblad

Vrijwel wekelijks wordt informatie over het leven in onze gemeente verstrekt via "Ons Kerkblad". Op dit kerkblad kan men zich abonneren.

3.12 Website Hervormde gemeente te Rijssen

Naast "Ons Kerkblad" bestaat sinds enkele jaren de mogelijkheid om via internet informatie te verspreiden. Allerlei relevante informatie omtrent de gehele gemeente en haar wijkgemeenten is opvraagbaar onder www.hervormdrijssen.nl. De jeugd heeft ook een eigen website.

3.13 Gids Hervormde gemeente te Rijssen

Om de 4 jaren wordt er een bijgewerkte versie van de gids van de Hervormde gemeente te Rijssen uitgebracht. Deze gids bevat allerlei informatie over de wijken, verenigingen, organisaties e.d. In de gids staan de contactadressen voor de secties in een wijk, adressen van verenigingen en van organisaties, etc. Door jaarlijks een inlegvel uit te geven van de mutaties in de secties weten de gemeenteleden wie de nieuwe ambtsdragers voor een wijk zijn.

4 Wie is en wat doet het CvK?

4.1 Het College van Kerkrentmeesters (CvK)

De Hervormde gemeente te Rijssen is onderverdeeld in zes wijkgemeenten met daarbijbehorend een wijkkerkenraad. Iedere wijkkerkenraad kiest overeenkomstig ordinantie 11 artikel 2, lid 2, ten minste drie kerkrentmeesters, waarvan het merendeel ouderling-kerkrentmeester behoort te zijn. Overeenkomstig de Kerkorde dragen de wijkkerkenraden de gekozen (ouderling)-kerkrentmeesters voor bij de AK met het verzoek deze (ouderling)-kerkrentmeesters toe te laten tot het College van Kerkrentmeesters. Het CvK in onze gemeente bestaat nu uit achttien personen. Het college kiest uit haar midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. In artikel 2, lid 5 is bepaald dat de voorzitter een ouderling-kerkrentmeester behoort te zijn. Zij vormen tezamen met de voorzitters van de binnen het CvK gevormde commissies het moderamen of dagelijks bestuur van het college.

In de regel vergadert het CvK maandelijks, maar in elk geval tien keer per jaar. Het moderamen bereidt de collegevergadering voor, formuleert voorstellen en draagt zorg voor de uitvoering van de genomen besluiten. Het moderamen vergadert maandelijks. Van alle college- en commissievergaderingen worden notulen gemaakt. Alle notulen worden, na vaststelling in de vergadering, ondertekend door de betrokken voorzitter en secretaris. Daarnaast wordt van alle collegevergaderingen een mededelingen- en besluitenlijst gemaakt. Verspreiding van deze mededelingen- en besluitenlijst vindt plaats richting de AK en de wijkkerkenraden.

4.2 De taak van het College van Kerkrentmeesters

Vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente worden geregeld in ordinantie 11. In artikel 1, lid 2 van deze ordinantie staat dat de verzorging van vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente van niet-diaconale aard wordt toevertrouwd aan het CvK. Verder heeft het CvK de plicht om er voor te zorgen dat de boekhouding en het middelenbeheer niet in één hand zijn (artikel 4, lid 5 slotzin).

In artikel 2, lid 7 van ordinantie 11 is de taak van het CvK gedefinieerd. Zij luidt:

- a. het in overleg met en in verantwoording aan de algemene kerkenraad scheppen en onderhouden van de materiële en financiële voorwaarden voor het leven en werken van de gemeente door:
 - het meewerken aan de totstandkoming van het beleidsplan, de begroting en de jaarrekening van de gemeente overeenkomstig het bepaalde in ordinantie 4-7-1 en het bepaalde in de artikelen 6 en 7;
 - het zorgdragen voor de geldwerving;
 - het zorgdragen voor het beschikbaar zijn van ruimten voor de eredienst en de andere activiteiten van de gemeente;
- b. het beheren van de goederen van de gemeente;
- c. het verzorgen van het, in het beleidsplan en de begroting geformuleerde, personeelsbeleid;
- d. het zorgdragen voor de arbeidsrechtelijke aangelegenheden van hen die krachtens arbeidsovereenkomst bij de gemeente werkzaam zijn op niet-diaconaal terrein;
- e. het fungeren als opdrachtgever van koster en beheerders van gebouwen en ander beherend en administratief personeel dat op arbeidsovereenkomst in dienst van de gemeente werkzaam is;
- f. het bijhouden van de registers van de gemeente, het doopboek, het belijdenisboek en het trouwboek;
- g. het beheren van de archieven van de gemeente;
- h. het beheren van de verzekeringspolissen.

Artikel 2, lid 8 geeft aan dat het CvK bij het beheren van en beschikken over de aan hem toevertrouwde vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente blijft binnen de grenzen van het door de algemene kerkenraad vastgestelde beleidsplan en van de door de algemene kerkenraad vastgestelde begroting.

Artikel 2, lid 9 geeft weer dat de volgende rechtshandelingen vooraf de instemming van de algemene kerkenraad behoeven:

- a. het verkrijgen, bouwen, ingrijpend verbouwen, uitbreiden of restaureren, verhuren, bezwaren, verkopen of op andere wijze vervreemden en afbreken van een gebouw of een orgel, beide in gebruik ten behoeve van de eredienst of anderszins van belang voor het leven en werken van de gemeente;
- b. het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
- c. het aanvaarden van erfstellingen of schenkingen onder last of voorwaarde;
- d. het oprichten van of deelnemen aan een stichting;
- e. het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.

In artikel 5, lid 1 staat dat de gemeente rechtspersoonlijkheid heeft. De gemeente wordt in vermogensrechtelijke aangelegenheden van niet-diaconale aard vertegenwoordigd door de voorzitter en de secretaris van het College van Kerkrentmeesters tezamen.

In artikel 6 en 7 staan regels omtrent de jaarlijks op te stellen begroting en jaarrekening. Het collecterooster voor het komende jaar behoort tot stand te komen na onderling overleg tussen de colleges van ouderling-kerkrentmeesters en diakenen.

Gelet op de verscheidenheid van de werkzaamheden zijn drie commissies gevormd. Met uitzondering van de voorzitter en de secretaris zijn de overige ouderling-kerkrentmeesters verdeeld over een van deze commissies. Het betreft hier de financiële, de technische en de orgelcommissie. De bevindingen vanuit die commissies worden binnen het voltallig college doorgenomen en zo nodig volgt besluitvorming. De secretaris bewaart relevante stukken in een apart dossier.

Bij haar taak als kerkrentmeester maakt het CvK gebruik van een risicoanalyse. Hierbij worden de bijzondere aspecten rond bepaalde werkzaamheden benoemd en de hieraan verbonden risico's. Het is aan de commissies om de grootte van de risico's zoveel mogelijk in te dammen. De risico's staan verwoord op een Risico Inventarisatie & Evaluatieoverzicht (bijlage 18). Deze lijst dient jaarlijks door het CvK beoordeeld te worden of er geen nieuwe risico's ontstaan.

Financiële commissie (FC)

Tot de belangrijkste taken van de FC behoren de voorbereiding van de jaarlijkse begroting, de jaarrekening en de actie Kerkbalans. De laatste is een landelijke actie die in de tweede helft van de maand januari wordt gehouden. Alle leden van 18 jaar en ouder worden schriftelijk benaderd om een bijdrage of toezegging te doen voor de financiering van kerkenwerk in het komende jaar. Verder houdt de FC zich bezig met de advisering van het collectebeleid, fiscale zaken en waar nodig andere financiële zaken en administratieve aangelegenheden.

Technische commissie (TC)

De TC is belast met de zorg voor de kerkelijke gebouwen en de pastorieën, Het onderhoud van de gebouwen vereist een oordeelkundig beleid van ervaren technici. Uitgangspunt voor het onderhoud is de meerjaren onderhoudsbegroting, die jaarlijks wordt geëvalueerd en zonodig bijgesteld. Het veiligheidsbeleid maakt ook onderdeel uit van de taak van de technische commissie. Voor wat betreft het gebouw in Elsen is met het kerkbestuur afgesproken dat zij jaarlijks in juni doorgeven welke onderhoudsplannen voor het volgend jaar op stapel staan.

Orgelcommissie (OC)

De OC bestaat uit vier ouderling-kerkrentmeesters en vier organisten. Als OC heeft zij de zorg voor het orgelspel in de eredienst, de zorg voor de instandhouding van de orgels en onderhoudt zij de contacten met de organisten. Verder heeft de OC een taak in het aantrekken en bijscholen van organisten.

Afvaardigingen

Het CvK vaardigt contactpersonen af naar de Koor- en concertcommissie en naar de Protestantse Stichting Jeugdwerk Hervormde Gemeente te Rijssen.

Vrijwilligers

Het CvK wordt voor diverse werkzaamheden en taken bijgestaan door vrijwilligers uit de gemeente.

5 Ledenadministratie

5.1 Plicht tot bijhouden van ledenregisters

In ordinantie 2 van de Kerkorde van de PKN wordt gesproken over de gemeenten en over wie tot een gemeente behoren. De gemeente heeft de plicht de persoonsgegevens van gemeenteleden zodanig vast te leggen dat zij voor meerdere doeleinden kunnen worden aangewend binnen het leven en werken van de betreffende gemeente. Naast de ordinantie worden een aantal zaken nader toegelicht in de generale regelingen voor het gastlidmaatschap en voor het bijhouden van de registers van gemeente en kerk.

5.2 Registratie van gemeenteleden

In artikel 1, lid 1, sub a van de Generale Regeling voor registers van de gemeente staat omtrent registratie:

“het verrichten van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens, waaronder het bijeenbrengen van gegevens, het inrichten en onderhouden van bestanden alsmede het gebruiken van de gegevens van degenen van wie gegevens geregistreerd zijn.”

5.3 Waarom wordt geregistreerd?

In artikel 2 van deze regeling worden de doelen aangegeven. Dit zijn:

- a. Het doel van de registratie is het kunnen beschikken over persoonsgegevens ten behoeve van het functioneren van het kerkelijk leven en werken in de ruimste zin van het woord. Hiervoor zijn gedefinieerde registers opgezet.
- b. Ten behoeve van de continuïteit van de registratie van de leden van de gemeenten en degenen die met de gemeenten verbonden zijn als bedoeld in ordinantie 2-4, en van de onderlinge uitwisselbaarheid van de verzamelde gegevens alsmede ten behoeve van:
 - de verzorging van de kerkelijke statistiek inzake de ontwikkeling van het ledenbestand,
 - de verzorging van de kerkelijke statistiek over de geldwerving,
 - het verstrekken van basisgegevens i.c. de ledentallen van de gemeenten, voor de vaststelling van quota en subsidies,
 - het verstrekken van algemene statistische gegevens voor de kerkvisitatie,
 - het verrichten van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het leven en werken van de kerk.

5.4 De leden van de gemeente

In de artikelen 2 tot en met 4 van ordinantie 2 komt aan de orde wat voor soort leden er zijn binnen de gemeente. Ruwweg wordt gesproken over gemeenteleden, gastleden en zij, die met de gemeente verbonden zijn.

In artikel 2 van de ordinantie 2 staat wie de gemeenteleden zijn.

1. Tot een gemeente behoren als doopleden:

- zij die in een gemeente van de kerk de doop hebben ontvangen of die in een andere kerk de doop hebben ontvangen en naar de Protestantse Kerk in Nederland zijn overgekomen
- zij die in een gemeente van de kerk belijdenis van het geloof hebben gedaan of die de doop hebben ontvangen, belijdenis van het geloof hebben gedaan in een andere kerk en naar de Protestantse Kerk in Nederland zijn overgekomen
- en die als zodanig zijn ingeschreven in het register van deze gemeente.

2. De leden zijn - behoudens toepassing van het in artikel 5-3 bepaalde - ingeschreven in het register van de gemeente, binnen welker grondgebied zij hun vaste woonplaats hebben.

In artikel 3 van de ordinantie 2 staat beschreven wie de gastleden zijn.

1. Tot een gemeente behoren - naast de in artikel 2 bedoelde leden van de gemeente - tevens zij die in het register van deze gemeente als gastlid zijn ingeschreven.

2. In het register van een gemeente kunnen als gastlid worden ingeschreven leden van kerken waarmee de Protestantse Kerk in Nederland bijzondere betrekkingen onderhoudt, alsmede van andere kerken ten aanzien waarvan de generale synode dit heeft bepaald, onder overeenkomstige toepassing van artikel 2-2.

3. Het gastlidmaatschap wordt nader geregeld bij generale regeling.

In de generale regeling gastlidmaatschap staat in artikel 1:

lid 1. In het register van een gemeente kunnen als gastlid worden ingeschreven gedoopte leden van kerken in Nederland waarmee de Protestantse Kerk in Nederland bijzondere betrekkingen onderhoudt.

lid 2. Onder de in lid 1 bedoelde kerken worden in elk geval gerekend:

- de kerken die als lid tot de Raad van Kerken in Nederland zijn toegetreden,
- de Christelijke Gereformeerde Kerken,
- de Gereformeerde Gemeenten,
- de (Vrijgemaakt) Gereformeerde Kerken,
- de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten en
- de Unie van Baptistengemeenten.

In artikel 4 van de ordinantie 2 staat wie het zijn, die met de gemeente verbonden zijn.

Tot de gemeenschap van een gemeente worden - naast de in artikel 2 bedoelde leden van de gemeente en de in artikel 3 bedoelde gastleden - voorts gerekend de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden alsmede degenen die blijk geven van verbondenheid met de gemeente.

5.5 Wie is belast met de registratie van leden van de gemeente?

In artikel 3 van de generale regeling voor het inrichten en bijhouden van de registers van gemeente en kerk staat onder lid 1 dat de (algemene) kerkenraad is de verantwoordelijke voor:

- het register van de gemeente als bedoeld in artikel 2-2 sub a

alsmede - in gemeenten met wijkgemeenten – voor

- de registers van de wijkgemeenten als bedoeld in artikel 2-2 sub b.

5.5.1 Delegeren registratieplicht aan het CvK

In dezelfde regeling staat onder artikel 8, lid 2 dat de (algemene) kerkenraad de registers van de gemeente als bedoeld in artikel 4, 5 en 6 van de regeling door bijhouden door het College van Kerkrentmeesters, met dien dat dit college bevoegd is de verwerking van de gegevens in de registratie op te dragen aan daartoe door dit college aangewezen kerkelijke functionarissen en - dat - in een gemeente met wijkgemeenten - de verwerking van de gegevens van de ten behoeve van de wijkgemeenten bijgehouden registers plaatsvindt in samenwerking met de desbetreffende wijkkerkenraad.

Het CvK beslist - in overleg met de (algemene) kerkenraad - of de registratie plaatselijk handmatig dan wel geautomatiseerd plaats heeft.

Lid 3 van dit artikel geeft over automatisering van de plaatselijke registratie aan dat dit slechts plaats vindt met gebruikmaking van apparatuur en programmatuur, die voldoet aan de door of vanwege de generale synode uit het oogpunt van uniformiteit en uitwisselbaarheid van gegevens te stellen eisen.

In artikel 2, lid 7, sub f van ordinantie 11 van de Kerkorde is deze taak van het CvK als volgt gedefinieerd. Zij luidt: het bijhouden van de registers van de gemeente, het doopboek, het belijdenisboek en het trouwboek.

5.6 Wie is verantwoordelijk voor de registers van de gemeente?

In artikel 3, lid 6 van de generale regeling staat omtrent de verantwoordelijkheid van deze registers:

De ambtelijke vergaderingen, die ten aanzien van de onderscheiden registers als verantwoordelijke optreden, dragen er zorg voor dat organisatorische en technische maatregelen worden getroffen ter bescherming van de gegevens tegen:

- a. kwaadwilligheid, onachtzaamheid en verkeerd gebruik door de personen die met de bewaring of verwerking zijn belast;
- b. verlies of beschadiging, onder meer door brand of water;
- c. verlies, beschadiging of ongeoorloofde kennisneming door derden.

Tevens worden voorzieningen getroffen die waarborgen dat bij verlies of beschadiging van gegevens herstel kan plaatsvinden.

5.7 Registers van de gemeente

In artikel 6, lid 1, sub a van de ordinantie 2 staat:

1. Ten behoeve van het leven en werken van gemeenten en kerk worden de volgende registers bijgehouden:

- a. het register van de gemeente dat bestaat uit
 - het register van de gemeenteleden
 - het register van de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden en van degenen die blijken van verbondenheid met de gemeente;
- b. het register van de leden van alle gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland;
- c. het register van de Evangelisch - Lutherse leden.

2. Het doel van de registratie is het kunnen beschikken over persoonsgegevens ten behoeve van het functioneren van het kerkelijk leven en werken in de ruimste zin van het woord.

3. De in lid 1 bedoelde registers worden ingericht en bijgehouden naar regels bij generale regeling vastgesteld.

4. Ieder die in een register als bedoeld in lid 1 is opgenomen heeft recht op inzage van hetgeen omtrent betrokkene is geregistreerd en op correctie van onjuistheden in de geregistreerde gegevens.

5. Van de gegevens van de registers wordt geen gebruik gemaakt dan met voorafgaande toestemming van de houder van het register, behalve voor het verstrekken van gegevens voor de kerkvisitatie of voor de tenuitvoerlegging van andere bij of krachtens ordinantie voorgeschreven werkzaamheden. Ten aanzien van het gebruik van gegevens van de door of vanwege de kerkenraad bijgehouden registers kan de in dit lid bedoelde toestemming alleen worden gegeven door deze kerkenraad.

5.8 Uitschrijving uit de registers

In artikel 9 van de generale regeling voor het hebben van registers staan bepalingen inzake het uitschrijven van gemeenteleden uit die registers. In de leden van dit artikel staat:

1. De gegevens van degenen die niet meer voldoen aan de criteria op grond waarvan de registratie heeft plaatsgevonden worden zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk twee jaar nadat de desbetreffende melding is ontvangen, uit de registers van de gemeente als bedoeld in artikel 4, 5 en 6, verwijderd.

2. Indien iemand die als lid is ingeschreven in het register van een gemeente tegenover de kerkenraad of één van zijn leden uitdrukkelijk verklaart, dat betrokkene zichzelf wil onttrekken aan de gemeenschap van de kerk respectievelijk zich daaraan reeds heeft onttrokken respectievelijk niet tot de gemeenschap van de kerk behoort, maar niet bereid is een schriftelijke verklaring daaromtrent af te geven, kan de kerkenraad in het uiterste geval het besluit nemen tot beëindiging van de registratie als bedoeld in ordinantie 2-7.

Betrokkene wordt vanwege de generale synode in kennis gesteld van dit besluit en wordt in de gelegenheid gesteld kenbaar te maken dat dit besluit ongedaan moet worden gemaakt. Maakt betrokkene dit kenbaar, dan blijft deze behoren tot de gemeente - en daarmee tot de kerk - en wordt de registratie gehandhaafd.

3. De beëindiging van de registratie in de registers van de gemeente laat onverlet de registratie van de feitelijke gegevens die zijn opgenomen in de doopboeken, belijdenisboeken en trouwboeken.

5.9 Inzagerecht van gemeentelid in de geregistreerde informatie

In artikel 10 staat dat iedere geregistreerde dan wel diens wettelijke vertegenwoordiger het recht heeft op inzage van alle gegevens die omtrent betrokkene in de registers van de (wijk)gemeente zijn geregistreerd.

Deze kerkenraad dient ervoor zorg te dragen dat aan het verzoek om inzage binnen een maand na ontvangst van het verzoek is voldaan. De wijze van inzage kan bij plaatselijke regeling nader worden geregeld.

Iedere geregistreerde dan wel diens wettelijke vertegenwoordiger heeft recht op correctie van onjuistheden in de geregistreerde gegevens.

5.10 Verstrekking van gegevens uit registers aan derden

Omtrent het verstrekken van gegevens aan derden worden in artikel 11 van de generale regeling voorwaarden gesteld. Het gaat om:

1. Van de gegevens van de registers kan uitsluitend gebruik gemaakt worden overeenkomstig het in artikel 2 omschreven - doel van de registratie.
2. Van de gegevens van de registers van de gemeente wordt geen gebruik gemaakt dan met voorafgaande toestemming van de verantwoordelijke voor het desbetreffende register.
3. Verstrekking van gegevens aan (interkerkelijke) instellingen als bedoeld in artikel 10-3, kan alleen plaatsvinden onder de voorwaarde dat van deze gegevens geen ander gebruik wordt gemaakt dan voor de werkzaamheden, waarvoor de gegevens zijn verstrekt.
4. Verstrekking van de gegevens van de registers van de gemeente aan derden, anders dan de in artikel 10-3 bedoelde (interkerkelijke) instellingen, is niet toegestaan dan met toestemming van de geregistreerde dan wel diens wettelijke vertegenwoordiger.

5.11 Register van leden, die niet ingeschreven willen staan bij de PKN

Het CvK heeft de plicht om een register aan te leggen voor hen, die zich verbonden voelen met onze gemeente, maar die hun gegevens niet in het ledenregistratiesysteem van de PKN willen hebben. Dit register wordt opgesteld overeenkomstig de bepalingen uit ordinantie 2, artikel 8.

6 Archiefbeheer

6.1 Algemeen

Artikel 2, lid 7, sub f van Ordinantie 11 van de Kerkorde zegt over deze materie dat het tot de taak van het College van Kerkrentmeesters behoort dat zij de archieven beheren van de gemeente. Vandaar de vermelding onder de aandachtspunten van de AO/IB, paragraaf 7.3.14. De kerkorde geeft geen gedetailleerde uitwerking van een goed archiefbeheer. Wel bestaat er opzet over goed archiefbeheer, die heet: Richtlijnen voor kerkelijk archiefbeheer (verschenen in 1997). De richtlijn is zeer gedetailleerd. In de verdere beschrijving wordt dit samengevat weergegeven. In de Hervormde gemeente te Rijssen wordt al geruime tijd een archief bijgehouden. Er zijn archiefstukken voorhanden vanaf 1730. Een deel van dit archief is overgedragen aan het provinciaal archief te Zwolle.

6.2 Welke archieven heeft een plaatselijke gemeente?

De kerk is natuurlijk geen vereniging. Toch is het werk van de scriba heel goed te vergelijken met dat van een secretaris van een vereniging. Er worden vergaderingen voorbereid, agenda's opgesteld, notulen geschreven, brieven verzonden en ontvangen en allerlei contacten binnen en buiten de gemeente onderhouden. Deze activiteiten gaan altijd gepaard met veel papieren, die tezamen het archief van de kerkenraad vormen. Naast de wijk- en algemene kerkenraad zijn er organen van bijstand van de Algemene Kerkenraad; de Colleges van diakenen en kerkrentmeesters. Zij vergaderen ook afzonderlijk. Hiervan bestaan ook agenda's, notulen, correspondentie. Een apart archief dus, van de diaconie en kerkrentmeesters. Naast deze colleges bestaan er diverse commissies, zoals orgelcommissie, beroepingscommissie, liturgiecommissie, werkgroep toerusting, zendingscommissie, evangelisatiecommissie enz. De secretarissen / penningmeesters van deze commissies vormen elk hun eigen commissiearchief. Dan zijn er nog de archieven van jeugdverenigingen, mannen- en vrouwenverenigingen, enz. We noemen dat semi-kerkelijke archieven, omdat verenigingen zelfbestuur kennen en niet onder de kerkenraad vallen. Toch staat in deze stukken vaak belangrijke aanvullende informatie over de geschiedenis van de kerk. Tenslotte bevatten kerkarchieven ook documentatie over de kerkelijke gemeente: plaatselijke jaarboekjes, kerkbodes, eigen uitgaven, krantenknipsels, foto's, films, geluidsbanden, dia's enzovoort.

6.3 De scriba e.d. als archiefvormer

Wie zijn de 'vormers' van archieven? Dit zijn de scriba, de secretaris, de boekhouder of een andere kerkelijke functionaris. Uit hun werkzaamheden komen de archiefstukken voort. Archiefvormers hebben meestal een eigen systeem om hun stukken te beheren. Vaak is dat systeem zo ingericht dat recent gemaakte afspraken gemakkelijk zijn terug te vinden. Het is in het voordeel van de functionaris (scriba e.a.) dit werkarchief zo actueel mogelijk te houden.

De praktijk leert dat veel stukken ouder dan drie jaar nog maar zelden worden geraadpleegd. Die stukken liggen dan maar in de weg en kunnen dus beter worden overgedragen aan de archiefbeheerder van de kerk.

6.4 De archiefbeheerder

De archiefbeheerder is iemand die door de Algemene Kerkenraad wordt benoemd met als speciale opdracht: het beheren van de oudere archieven. Hij /zij moet zorgen dat de archieven op tijd door de scriba, secretarissen, penningmeesters enz. worden overgebracht naar de centrale archiefruimte van de kerk. Ook spoort de archiefbeheerder zoekgeraakte archiefgedeelten op, bijvoorbeeld via een oproep in het kerkblad. Tot het beheer behoort tevens het 'schonen' van de archieven, waarbij de overbodige stukken worden vernietigd. Daar zijn richtlijnen voor

Daarna worden de te bewaren stukken per archief geordend en beschreven, zodat ze in de juiste volgorde kunnen worden verpakt. Een archief dat beschreven is, is goed toegankelijk, zodat de archiefbeheerder snel kan reageren als de scriba of anderen stukken opvragen uit het

kerkarchief. Wanneer de kerkenraad besluit het archief in bewaring te geven bij een archiefdienst van de overheid (gemeente of rijk), dan is de archiefbeheerder nauw betrokken bij de inbewaringgeving.

6.5 Waarom moeten de archieven goed bewaard worden?

Het spreekt vanzelf dat functionarissen de kerkelijke stukken, die zij in hun functie ontvingen of opstelden, bij hen aftreden netjes overdragen aan hun opvolger. Die stukken zijn namelijk geen persoonlijk eigendom, maar eigendom van de kerkelijke gemeente. Er liggen vaak afspraken over personen of gebouwen in vast, die tientallen jaren geldig zijn. Soms is het noodzakelijk om na te gaan hoe een bepaald besluit tot stand is gekomen.

Ook moet bijvoorbeeld altijd terug te vinden zijn wanneer iemand is gedoopt. Een andere, maar niet minder belangrijke reden is: archiefstukken zijn de bronnen voor de geschiedschrijving. Allereerst natuurlijk voor de eigen gemeente ter gelegenheid van een jubileum, de ingebruikname / sluiting van een kerkgebouw of ten behoeve van een gids voor nieuw ingekomenen, artikelen in het kerkblad, jaarboekje enz. Maar daarnaast is het kerkarchief van belang voor de plaats en de regio waar de kerk gevestigd is. Deze zgn. cultuurhistorische waarde kan voor de overheid reden zijn om deze archieven in haar archiefbewaarplaatsen op te nemen.

Daar zijn ze veilig en kunnen ze onder deskundig toezicht worden geraadpleegd.

De kerkelijke gemeente is dus zuinig op haar archieven, als sporen van haar verleden. Ook omdat ze méér is dan een vereniging. Ze staat in de traditie van 'Gods volk onderweg', zich bewust van haar herkomst en van haar toekomst.

6.6 Benoeming en taken van een archiefbeheerder (m/v)

Het beheer van de oudere archieven van een plaatselijke kerk kan het beste in handen zijn van één persoon. Scriba's en secretarissen zijn dikwijls maar enkele jaren in functie en hebben weinig tijd en aandacht voor het archiefbeheer.

Een vaste archiefbeheerder is de beste garantie voor continuïteit in de archiefverzorging. In principe kan ieder gemeentelid in de functie van archiefbeheerder worden benoemd. Vaak worden mensen benaderd die bekend zijn met secretariaatswerkzaamheden en interesse hebben in de geschiedenis van de kerk. Een archiefbeheerder moet nauwkeurig kunnen werken en op het juiste moment weten te zwijgen over vertrouwelijke gegevens.

De beheerder wordt benoemd door het daartoe bevoegde orgaan, meestal is dat de kerkenraad. Inhoudelijk kan hij/zij advies inwinnen bij de landelijke archiefdienst of -commissie van het eigen kerkgenootschap.

De archiefbeheerder ontvangt bij zijn / haar benoeming een instructie, waarin de taken en bevoegdheden van de archiefbeheerder staan opgesomd

6.7 Bewaren of vernietigen?

Ieder archief bevat stukken die slechts tijdelijk van belang zijn.

De archiefbeheerder mag dergelijke archiefstukken na verloop van tijd ter vernietiging afvoeren, maar is daartoe niet verplicht. Doet hij het wel, dan is het handig om vaste termijnen in acht te nemen. Zo blijft het archief overzichtelijk en blijft er genoeg ruimte voor de archiefstukken.

De archiefbeheerder mag nooit op eigen houtje besluiten tot vernietiging van stukken. Na selectie maakt hij/zij een overzicht van de te vernietigen stukken, dat vervolgens door de archiefeigenaar (kerkenraad of kerkelijke vereniging) moet worden goedgekeurd. Deze machtiging en het overzicht worden bewaard als bewijs, dat de beschreven stukken met toestemming zijn vernietigd.

6.8 Wijze van bewaren

Voor de bewaring van het semi-statische archiefgedeelte is in ieder geval een brandwerende archiefkast nodig. Deze kast moet op een zo veilig mogelijke plaats worden neergezet.

Daarbij moet worden gelet op brandveiligheid en de mogelijkheid om de vochtigheidsgraad te beheersen. In sommige kerkgebouwen is een ingebouwde archiefkluis beschikbaar. Let er wel op dat de archiefkluis voldoet aan een aantal voorwaarden met betrekking tot brandveiligheid en klimaatbeheersing. Een goede ventilatie van de kluis is voor de klimaatbeheersing een absolute noodzaak. Let er daarbij wel op dat er geen ongedierte kan binnenkomen. Voor de bewaring van archief is een relatieve luchtvochtigheid van 50-55% bij een temperatuur van 16-18 graden Celsius noodzakelijk. Overleg met een overheidsarchiefdienst in uw gemeente / regio over de aanschaf van dozen en dergelijke.

6.9 Openbaarheid van kerkelijke gegevens

Stukken ouder dan vijftig jaar

Archieven van de overheid die worden overgedragen aan een archiefbewaarplaats zijn in de meeste gevallen na twintig jaar openbaar. Voor kerkelijke archieven is een strengere regeling gekozen. In de meeste gevallen worden deze archieven pas na vijftig jaar openbaar. In bijzondere gevallen is het mogelijk om bepaalde archiefstukken zelfs langer van de openbaarheid uit te sluiten. In ieder geval worden alle archiefstukken na honderd jaar zonder meer openbaar.

Stukken jonger dan vijftig jaar

Veel archiefstukken kunnen zonder problemen worden geraadpleegd. Het is echter mogelijk dat archiefstukken informatie bevatten die nu nog niet bekend hoeft te worden. Ter bescherming van de privacy van nog levende personen is daarom besloten dat archiefstukken die jonger zijn dan vijftig jaar alleen na toestemming van de kerkenraad mogen worden geraadpleegd.

De kerkenraad kan aan het onderzoek voorwaarden verbinden, bijvoorbeeld dat de onderzoeker eerst de resultaten van zijn onderzoek moet laten lezen. Als de gegevens correct zijn verwerkt dan zal de kerkenraad uiteraard toestemming tot publicatie verlenen. Archiefstukken die niet openbaar zijn moeten in de inventaris worden gemarkeerd, bijvoorbeeld met een * bij het inventarisnummer. In de overeenkomst van opname en bewaring moet de openbaarheid duidelijk worden geregeld.